

7 מתי מקראות

המה והמה לקח מן ה' והמה לקח
המה לקח והמה לקח
המה לקח והמה לקח

י"א - י"ב: והמה לקח והמה לקח ... כי מהו ה' יו"ט מקור

י"ג: "המה לקח" ... והמה לקח ... והמה לקח ... והמה לקח

המה
המה
המה
המה

י"ד: "המה לקח" ... והמה לקח ... והמה לקח

המה
המה

י"ה: "המה לקח" ... והמה לקח ... והמה לקח

המה
המה

י"ז: "המה לקח" ... והמה לקח ... והמה לקח

המה
המה

רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק ב הלכה ה היתה מהלכת ברשות הרבים ובעטה והתיזה צרורות והזיקו ברשות הרבים פטור, ואם תפש הניזק רביע נזק אין מוציאין מידו, שהדבר ספק הוא שמא שינוי הוא ואינו תולדת רגל שהרי בעטה. **+השגת הראב"ד/ד/ היתה מהלכת בר"ה ובעטה וכו' שהדבר ספק שמא שינוי הוא.** א"א זו טעות היא כי בודאי הביעוט שינוי הוא דאי לא שינוי בצרורות לרביע נזק היכי משכחת לה ובעיא דר' ירמיה מר' זירא /בבא קמא/ (יט) לא בביעוט הוא אלא בצרורות כי אורחיהו וקא מיבעיא ליה אם הוא חייב בר"ה הואיל וחצי נזק הוא כקרן או פטור דכי אורחיה הוא כרגל ופשט ליה כהלכתא דפטור ולדידיה נמי דגריס ביעטה הא פשט ליה דתולדה דרגל הוא+.

מגיד משנה הלכות נזקי ממון פרק ב הלכה ה [ה ו] היתה מהלכת בר"ה ובעטה והתיזה וכו' בעטה בארץ ברשות הניזק והתיזה צרורות וכו' היתה מהלכת במקום שא"א שלא להתיז וכו'. שינוי במשנה שם היתה מבעטת או שהיו צרורות מנתזין מתחת רגליה ושברה את הכלים משלם חצי נזק ע"כ. ובגמ' (דף י"ט) איתמר עלה דרב אשי בעי הכי היתה מבעטת והזיקה בביעוטה (בגופה) או צרורות כי אורחיהו ח"נ הא מחמת ביעוט רביע נזק ויש שינוי או דילמא ה"ק היתה מבעטת והזיקה בביעוטה או שהיו מנתזין צרורות מחמת ביעוט ח"נ ואין שינוי תיקו ע"כ. וסובר הרב ז"ל דאי אמרינן יש שינוי משמע קולא וחומר קולא דאפילו ברשות הניזק רביע נזק ותו לא חומר דאפילו בר"ה משלם רביע נזק דהוי לה כתולדה דקרן דכי אמרינן צרורות תולדה דרגל ופטורין בר"ה דוקא כדרכן אבל ע"י שינוי אי אמרינן יש שינוי לצרורות אפילו בר"ה חייב ואינו משלם אלא רביע נזק דהכי גמירי לה הלכה מפי הקבלה דכל צרורות לא משלמי אלא חצי ממה שהיו ראויים לשלם הילכך כדרכן שהן תולדה דרגל ורגל משלם נזק שלם הן משלמין חצי ודוקא ברשות הניזק אבל שלא כדרכן אם יש שינוי לצרורות הן תולדה דקרן וקרן תמה משלם ח"נ הן אין משלמין אלא רביע נזק ואפילו בר"ה משלם ואי אמרינן אין שינוי בר"ה פטורין לגמרי ואפילו בשלא כדרכן כגון מחמת ביעוט וברשות הניזק ח"נ. ועלתה שאלה זו בתיקו ולפיכך כתב הרב ז"ל בשתי הבבות הראשונות מ"ש כפי שיטתו ז"ל בתיקו האמורין בגמרא והבבא השלישית במהלכת במקום שאי אפשר שלא להתיז יצא לו מאיבעיא דר' אבא בר ממל הסמוכה לזה ופירושו בה כפירוש רש"י ויש בה ביאור אחר. ובהשגות כתוב על מ"ש רבינו ואם תפש הניזק רביע נזק אין מוציאין מידו א"א זו טעות הוא כי בודאי הביעוט שינוי הוא דאי לא שינוי בצרורות לרביע נזק היכי משכחת לה ובעיא דרבי ירמיה מר' זירא לאו בביעוט הוא אלא אפילו בצרורות כי אורחיהו וכו'. וחוצ' מכבודו הטעה כוונת רבינו שלא יצא לו מבעיא דר' ירמיה דהיא ודאי כדרכן הוא וברשות הרבים פטור וכבר כתבתיה למעלה אלא מבעיא דרב אשי שהזכרתי יצא לו ודברים ברורים הם שזו כוונת רבינו והוא דבר נכון:

רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק ב הלכה ו בעטה בארץ ברשות הניזק והתיזה צרורות מחמת הביעוטה והזיקו שם חייב לשלם רביע נזק שזה שינוי הוא בהתזת הצרורות, ואם תפש הניזק חצי נזק אין מוציאין מידו, ואפילו היתה מהלכת במקום שאי אפשר לה שלא תתיז ובעטה והתיזה משלם רביע נזק, ואם תפש הניזק חצי נזק אין מוציאין מידו.

רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק ב הלכה ז כל המשלם נזק שלם הרי התשלומין ממון שהוא חייב לשלמו כמי שלוה מחבירו שהוא חייב לשלם, וכל המשלם חצי נזק הרי התשלומין קנס חוץ מחצי נזק של צרורות שהוא הלכה כמו שביארנו.

רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק ב הלכה ט תרנגול שהושיט ראשו לאויר כלי זכוכית ותקע בו ושברו, אם היו בתוכו תבלין וכיוצא בהן שהושיט ראשו כדי לאכלן, על התבלין משלם נזק שלם ועל הכלי משלם חצי נזק כחצי נזק צרורות שכך הוא דרכו ואם היה הכלי ריקן הרי זה משונה ומשלם חצי נזק ככל הקנסות. **+השגת הראב"ד/ד/ תרנגול שהושיט ראשו וכו' ואם היה הכלי ריקן הרי זה משונה ומשלם חצי נזק.** א"א זה טעות הוא דהא צרורות על ידי שינוי הוא ובעיא היא אם יש שינוי לרביע נזק או לא. +

מגיד משנה הלכות נזקי ממון פרק ב הלכה ט [ט] תרנגול שהושיט ראשו וכו' ואם היה הכלי ריקן הרי זה משונה ומשלם ח"נ. הראב"ד השיגו ז"ל מן החלק האחרון דכשהכלי ריקן צרורות על ידי שינוי הם ושמא יש שינוי ואין לו רביע נזק. ובהלכות כשיש תבלין בכלי מיחייב נזק שלם ובאין תבלין חצי נזק. ולא ירדתי לסוף דעתו ז"ל באמת אך אכתוב מה שנ"ל בטעמו של רבינו ז"ל דבגמ' שם בעי רבא יש העדה לצרורות או אין העדה לצרורות ואמרינן תא שמע דתני רמי בר יחזקאל תרנגול שהושיט ראשו לאויר כלי זכוכית ותקע בו ושברו משלם נזק שלם ואמר רב יוסף אמרי בי רב סוס שצנף וחמור שנער ושבר את הכלים משלם חצי נזק מאי לאו כגון דעבד תלתא זימני ובהא קא מיפלגי מר סבר יש העדה וכו' ודחינן לא בפלוגתא דסומכוס ורבנן קא מיפלגי כלומר דסומכוס מיחייב נזק שלם בצרורות ורמי בר יחזקאל סובר כמותו ואקשינן והא משונה הוא ופרקינן דשדי ביה ביזרוני פי' תבלין או זרועים, ודעת רבינו ז"ל דכי אקשינן והא משונה הוא לסומכוס בלבד הקשו דאי לרבנן מאן לימא לן דיש שינוי לצרורות שיקשו להדיא והא משונה הוא אלא לסומכוס הקשו לומר שאע"פ שלסומכוס משלם בצרורות נזק שלם דוקא כדרכה שהן תולדות דרגל והלכתא לא גמיר אבל במשונה תולדה דקרן הוא ולא ישלם אלא חצי נזק ופריקו דשדו בה ביזרוני ודרכו בכך אבל לרבנן לא שניא ליה כלל שאע"פ שמסופק לנו אם יש שינוי לצרורות דוקא בשיש שינוי בגוף המעשה כגון התזת צרורות ע"י ביעוט אבל כשאין שינוי בגוף המעשה כגון תקיעת התרנגול אף על פי שאין דרכו להכניס ראשו לאויר הכלי אין זה שינוי בצרורות אלא תולדה דקרן הוא. וחלק הרב ז"ל ולא עשה מהן בבא אחת לפטור על הראשונה ברה"ר ולחייב על השניה ועדיין צ"ע ודעת ההלכות כתבה רשב"א ז"ל:

רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק ב הלכה י וכן סוס שצנף וחמור שנער ושבר את הכלים משלם חצי נזק

רשב"א וכו' יאחזנה בזנבה וכו'. נראה לי דהכי פירושו אם אתה מחייבו על כשכושה אי אפשר לומר אלא שתהא רגל בהמתו כלה מן השוק או שיאחזנה בזנבה ולא חייבתו התורה בכך ואמר ליה אם כן בא ונאמר אף בקרן תמה. ואהדר ליה הכי השתא קרן לאו אורחיה דבחזקת שימור קאי אף על גב דחייבתו התורה בחצי נזק קנסא בעלמא הוא דהיינו דליעבד לה נטירה יתירה אבל הכא אורחיה הוא ולעולם יהא צריך לאחוז בזנבה לא חייבתו תורה בכך. ואקשיה אי אורחיה היינו רגל וליפטר מאי קא מיבעיא ליה. ופרקינן כשכוש יתירה קא מיבעיא ליה אף על גב דהוא אורחיה טפי מקרן לאו אורחיה ממש הוא אלא שנוי הוא והרי הוא כקרן. ומשמע דאפילו בכי הא פשט ליה לפטורה דאורחיה נמי הוא דלא חשבינן ליה שנוי לחייבו בקרן. ונראה שהוא תולדה דשן בנתחככה בכותל דלהנאתה הוא. **הרשב"א ז"ל**.

ראב"ד וזה לשון **הראב"ד ז"ל**: כשכשה בזנבה והזיקה מהו. לקמיה מפרש דהכי קמיבעיא ליה אי אורחא הוא וברשות הרבים פטורה וברשות הניזק נזק שלם או לאו אורחא וקרן הוי. ואמר ליה אידך וכו' יאחזנה בזנבה וילך כלומר מאי הוה ליה למעבד. ואמר ליה אידך אי הכי קרן וכו' הכי השתא קרן לאו אורחיה וכו' וכוונתה להזיק הא אורחיה היא. וכו' מאחר דאורחיה הוא וכו' פירוש כיון דלא פשיט ליה בהדיא דאורחיה הוא ובא עליו בטעם אחר מן הצד אלמא אידך נמי דאיבעיא ליה פשיטא ליה דאורחיה הוא ולפיכך בא לו האחר בטעם מן הצד ואי תפשוט נמי לאידך מאי קא מיבעיא ליה. ויש מפרשים דהאיך קושיא דאקשיה אי הכי קרן נמי בעל הגמרא הוא דאקשי ליה אבל אידך לא אקשי לה דמידע ידע דהאי אורחיה והאי לאו אורחיה ומשום הכי אקשיה מאחר דפשיטא ליה דאורחיה הוא ומאי קא מיבעיא ליה כשכוש יתירה קא מיבעיא ליה אי אורחיה הוא או לא. ופשט לך אידך כיון דכשכוש מועט אורחיה הוא מאי הוה ליה למעבד בכשכוש יתירה הילכך ברשות הרבים פטור. ע"כ.

רא"ש וזה לשון **הרא"ש ז"ל**: אי הכי קרן נמי קא סלקא דעתך דהוה בעי למימר וכו' יאחזנה בזנבה ואם כן אנוס הוא והיינו דפריך קרן נמי נימא אנוס ומשני התם לאו אורחא הילכך חייב ברשות הרבים והכא אורחא ופטור ברשות הרבים. ומאחר דאורחא מאי קא מיבעיא ליה שראוי להשיב על כך וכו' יאחזנה בזנבה הוה ליה למיפשט ליה האי אורחיה הוא ומשני כשכוש יתירה מיבעיא ליה. והכי קא בעי פשיטא לן דרגל ברשות הרבים פטור כשכוש יתירה נימא דחייב דחשיבי הבעלים כפושע שראוהו לעשות כשכוש יתירה ולא עכבוהו ואמר ליה אידך מאי איבעי ליה למעבד וכו' יאחזנה בזנבה וילך. והשתא לא תיקשי כל הסוגיא מעיקרא מאי קא מיבעיא דהשיבו וכו' יאחזנה בזנבה ותו מאי קאמר וכו' מאחר דאורחיה הוא מאי מיבעיא ליה דהא מאן דמיבעיא ליה לא הוה פשיטא ליה דאורחיה הוא ולכך קא מיבעיא ליה. ע"כ.

תלמיד הר"פ וכן כתב **תלמיד הר"פ ז"ל ז"ל**: ואם תאמר ניחזי אנן אי אורחיה לכשכש פשיטא דפטור ברשות הרבים ומאי קאמר מידי דהוה אקרן ואי לאו אורחיה מאי קאמר קרן כוונתה להזיק הא אין כוונתו להזיק דמה בכך ומכל מקום כיון דלאו אורחיה הוי קרן דהכי אמרינן טרף ואכל חייב כיון דלא אורחיה אף על גב דלא הויה כוונתה להזיק. וי"ל דלעולם מיירי דאורחיה בהכי ומכל מקום כיון דמחמת דיצרו תוקפו מכשכש יש לדמותו לקרן דהוה כקרן מועד. ע"כ.

ראב"ד....אלא מתניתין דאדייה אדווי פירוש בהדי דקא אזיל ומשום דהוי ליה משונה ולא שנא נקשר מאליו ולא שנא קשרו אדם ובין אצנעיה ובין לא אצנעיה. ע"כ

תוספות רי"ד מסכת בבא קמא דף יט עמוד ב ... אלא מתניתין דאדייה אדויה וכו' איתמר דרב הונא בעלמא איתמר. פי' חצי נזק לא מתוקם אלא אבעל התרנגול ובדאדייה אדויה וכיון דהכי הוא אין לומר בו קשרו אדם אחר חייב כדפרישית במה"ק דכיון דשני עביד מעשה בטלה הגרמתו של ראשון